

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z wniosku P. C.

przy uczestnictwie M. C. i in. , o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 kwietnia 2012 r.,

skargi kasacyjnej uczestników postępowania: K. C. i M. M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w L.

z dnia 16 listopada 2010 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w L., na skutek apelacji uczestników postępowania K. C. i M. M., postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w L. z dnia 20 października 2009 r. w pkt 2 w ten sposób, że stwierdził, iż spadek po W. C. zmarłym w dniu 2 września 1967 r. w L. nabyli:

wnuczka Z. M. M.-J., córka F. T. w 1/2 części oraz wnuki: S. W. C, syn T. A. i M., K. A. C., syn T. A. i M. oraz M. F. M., córka T. A. i M. – po 1/6 części każde z nich.

Sąd Okręgowy ustalił – odmiennie niż Sąd pierwszej instancji – że S. W. C. nie złożył oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim dziadku W. C. Skutkiem tego w miejsce prawników spadkodawcy W. C. – dzieci S. W. C.: P. O. C., M. P. C. i J. I. C. w udziałach po 1/18 części spadek – na podstawie ustawy – nabył wnuk spadkodawcy S. W. C. w udziale wynoszącym 1/6 część.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę zaskarżonego wyrok. Wskazał, że W. C. pozostawił czworo dzieci: J. M. C., L. D., F. M. i T. A. C. J. M. C. i L. D. oraz ich zstępni odrzucili spadek po spadkodawcy. F. M. i jej syn T. M. M. odrzucili spadek po spadkodawcy. F. M. pozostawiła córkę Z. M. M.-J. T. A.C. odrzucił spadek po ojcu. T. A. C. zmarł 7 grudnia 1985 r. S. W. C. odrzucił spadek po swoim ojcu T. C. w dniu 3 czerwca 1986 r. w sprawie II Ns .../86.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., uczestnicy M. M. i K. C. wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w części zmieniającej orzeczenie Sądu pierwszej instancji (pkt I), zarzucając naruszenie art. 1017 k.c. przez jego niezastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Formułując zarzut naruszenia art. 1017 k.c. skarżący podnieśli, że do dziedziczenia S. W. C. po W. C. powinna znaleźć zastosowanie instytucja transmisji. Wykluczałoby to możliwość stwierdzenia, że S. W. C. przyjął spadek po swoim dziadku W. C., skoro odrzucił on spadek po swoim ojcu T. C. W ocenie skarżących, prawidłowe zastosowanie art. 1017 k.c. powinno prowadzić do wyłączenia S. C. z kręgu spadkobierców ustawowych W.C., a nabycie spadku po nim powinno zostać stwierdzone w stosunku do Z. M.-J. w 1/2 części spadku, zaś wobec M. M. i K. C. w udziałach po 1/4 części.

Tak skonstruowany zarzut nie mógł wyrzucić zamierzonego skutku. Zaprezentowana w jego uzasadnieniu wykładnia art. 1017 k.c. wymaga przypomnienia podstawowych kwestii związanych z dziedziczeniem.

Spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku tj. z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 k.c. i art. 925 k.c.). W terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania, może on spadek przyjąć wprost, z dobrodziejstwem inwentarza lub też odrzucić (art. 1012 k.c. i art. 1015 § 1 k.c.). Brak oświadczenia spadkobiercy w wyżej wskazanym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku (art. 1015 § 2 k.c.). Spadkobierca, który odrzucił spadek zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.). W myśl art. 931 § 2 k.c., jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się do dalszych zstępnych. Odrzucenie spadku przez dziecko spadkodawcy skutkuje zatem powołaniem do dziedziczenia jego zstępnych, którzy od chwili dowiedzenia się o tytule swojego powołania mogą w terminie sześciu miesięcy złożyć oświadczenie o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku. Transmisja dotyczy sytuacji, gdy przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku lub o odrzuceniu spadku spadkobierca zmarł nie złożwszy takiego oświadczenia; oświadczenie o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku może być wówczas złożone przez jego spadkobierców (art. 1017 k.c.).

Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżących, przepisy dotyczące transmisji nie mają zastosowania w niniejszej sprawie. Z przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia wiążących ustaleń faktycznych wynika, że spadkodawca S. W. C. – T. C. zmarł w dniu 7 grudnia 1989 r., po swoim ojcu W. C., który zmarł 2 września 1967 r. T. C. złożył w ustawowym terminie oświadczenie o odrzuceniu spadku po swoim ojcu i z tą chwilą udział, który by mu przypadł, przypadł jego dzieciom, tj. uczestnikom M. F. M., K. A. C. oraz S. W. C. Zstępni T. C. nie odrzucili spadku po W. C., a co za tym idzie nabyli oni spadek po swoim dziadku. Złożenie przez S. W. C. oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu T. C. nie ma żadnego wpływu na jego dziedziczenie po dziadku W. C.

Podniesiony przez skarżących zarzut naruszenia art. 1017 k.c., oparty na odmiennym założeniu, nie mógł wywrzeć zamierzonego skutku.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ orzekł, jak w sentencji.